

підручників уможливило індивідуалізацію навчання учня.

Література

1. Бібік Н.М. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Н.М. Бібік, Л.С. Ващенко, О.І. Локшина та ін. // К.: „К.І.С.”, 2004. – 2004. – 112 с.
2. Бойченко Т.Є. Підручник з основ здоров'я: основні засади розбудови, структура і зміст / Т.Є. Бойченко // Стан і перспективи апробації шкільної навчальної літератури: Матеріали Всеукр. наук.-метод. конф., 28-29 жовтня 2009. – Кіровоград: Б.в., 2009. – С.44-50.
3. Горяня Л.Г. Індивідуалізація навчально-виховного процесу / Л.Г. Горяня // Основи здоров'я та фізична культура. – 2009. – № 9-10. – С. 15-17.
4. Мадзігон В.М. Поступ у третє тисячоліття. – К.: Педагогічна думка. – 2006. – С. 16-17.
5. Тоффлер Олівін. Третя хвиля / О. Тоффлер // Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія. – К.: Либідь, 1996. – С.275-334.
6. Шамелашвілі Р.М. Підручник для загальноосвітньої школи як феномен навчально-методичного комплексу та деякі питання його експертного оцінювання / Р.М. Шамелашвілі // Проблеми сучасного підручника: Зб. наук. праць. – К.: Педагогічна думка, 2008. – Вип. 8. – С. 8-20.

ЗА СУГЕСТІЄЮ МАЙБУТНЄ

Гончаренко І.Д. (Полтава)

Часто вчителі Полтавських шкіл мене запитують, за рахунок чого звичайна загальноосвітня школа на протязі кількох років має кращі результати, ніж ліцеї та гімназії. Зрозуміло, що спілкуючись з нашими учнями, вони виявляють, що учитися в 13 Полтавській школі легко, не дивлячись на те, що тут вивчається три іноземні мови: англійська, французька та німецька, на відміну від багатьох ліцеїв та гімназій, де діти серйозно перевантажені.

Справа в тому, що поряд з класичними педагогічними технологіями використовуємо не традиційні –сугестивні, які враховують підсвідомі реакції учнів на певні дії. Коли 12 років тому я був призначений директором 13 школи, до цього створивши два досить успішних ліцеїв: один міський ліцей в Полтаві, інший муніципальний ліцей в Росії, мені потрібно було показати заступникам директора, що ми будемо робити і для чого це потрібно. Я їх попросив, щоб вони вибрали, на свій розсуд, будь-які 4 класи, де ми разом з ними проведемо тести на запам'ятовування інформації в двох позах: перша, класична посадка учня із замкненими руками, друга -з розімкненими. Після перевірки тестів виявилось, що в другій позі учні в усіх чотирьох класах запам'ятали інформації приблизно в 4 рази більше, ніж в першій. Звичайно, на уроці іноземної мови учні, можуть вивчити 10-15 нових слів. Якщо врахувати вище сказане, то вже 40-60. Чому так? Я читав багато різних пояснень, але всі вони мені здаються неправильними, а тому наводити їх тут не буду. Нехай цей феномен пояснюють вчені. В усі часи були учні, які запам'ятовували більше інших і ніякої шкоди для їх здоров'я це не принесило.

Окрім цього, проводився експеримент сприйняття героя невеликого нейтрального тексту, який читався в двох вище вказаних позах. Більшість учнів, що сиділи в першій позі, сприйняли героя як негативний персонаж, а ті що сиділи в другій – як позитивний. А це значить, що можна формувати

відповідне ставлення учнів до предмету, який вивчається.

Але ж підсвідомо на уроці учні можуть закриватися руками. Звичайно можна їм зробити зауваження, вони приймуть відкриту позу, але, через деякий час забудуть, і знов автоматично закриються. Що ж робити? Потрібно створити такі умови, щоб закритим було сидіти незручно. Яким чином? Посадити учнів не на стільці, а в крісла. Сидіти у кріслі (спробуйте), з закритими руками, не зручно. Але учень може у кріслі сісти боком, і замкнути руки, тоді вчитель розмовляючи та рухаючись по класу стане позаду крісла і учень розкриється. Учитель працюючи з класом повинен бачити всіх учнів.

Я описав один з елементів системи. Що тут шкідливого?

Малі діти сприймають людей не на осмисленому рівні. Вони дають досорлим інтегральну характеристику – Хороша тьотя(дядя), чи погана тьотя. І в залежності від цього сприймають чи не сприймають людину. Тому при підготовці учителя, я говорю: «Ви повинні полюбити дитину такою, як вона є. І це не повинна бути притворна любов. М. Еріксон пише те, що неусвідомлений розум, є набагато потужнішим, ніж усвідомлений, а тому дитина відразу розпізнає фальш.» При сугестивному навчанні, це дуже важливо? А що, любити учня це злочин?

Де в шкільних класах сидять «слабкі» учні? На задніх партах. Їм незручно сидіти на перших. І знову ж це відбувається на підсвідомому рівні. Можна зробити зауваження й пересадити на першу парту, але учень буде відчувати дискомфорт і, при можливості пересяде назад знов. А статус вдійочника йому заважатиме нормально вчитися.

Що ж робити? Ми розташовуємо крісла по півколу. У центрі –вчитель. Таким чином вирівнюємо статус всіх учнів. А це що шкідливо?

Учитель сидить за маленьким журнальним столиком на такому ж кріслі, щоб не домінувати над учнями. Думаю, що це теж не шкідливо.

Інформація мимовільно запам'ятовується, якщо йде з різних джерел. М.Еріксон говорить про те, що запам'ятовуються не слова, а смисл сказаного. Тому ми використовуємо і аудіо, і відеозаписи (доречі, записані у школі), а урок проводиться так, що учні говорять про одне й теж, але різними словами, а тому все запам'ятовується без зазубрювання, само по собі. А що тут шкідливого?

Чому наші учні говорять іноземною мовою швидко і не задумуючись, інших шкіл - з трудом. Типова помилка викладання іноземних мов – це вивчення мови через рідну мову.

Ми ж формуємо паралельну другу сигнальну систему, яка працює за схемою мозок-мова, і навіть не одну, бо вивчаємо три іноземні мови. Питання, а якою мовою ви думаєте, для наших учнів має інший смисл-тією, якою зараз говорю. Як цього досягти? З перших уроків говорити тільки іноземною. А як учні можуть зрозуміти не знаючи мови? Відповідаю питанням на питання. А як вони розуміли своїх батьків, коли вчилися говорити? Йшли від простого діалогічного мовлення до монологічного.

В школах, чомусь спочатку вчать алфавіт і читати, не вмючи говорити. Це що, природньо? Типовим завданням є – читати та перекладати, що перетворюється у тяжку непродуктивну працю, адже як можна перекладати не говорячи, тільки шукаючи, практично, кожне слово у словнику, не раціонально витратити час, а значить, відбивати будь яке бажання до вивчення мови. Особливо, страждають діти з математичним складом ума. А оце вже, мабуть, шкідливо!

Як людина, яка говорить кількома мовами, я знаю, що для того, щоб перейти з однієї мови на іншу потрібен деякий час. Ще деякий час потрібен

для перебудови фонетики, а тому учням даються імена тієї країни, мову якої, вони вивчають. На кожній з трьох мов – свої.

Що треба робити, щоб навчитися танцювати? Тільки танцювати, причому, довго, бо треба сформувати на підсвідомому рівні так роботу м'язів, що вийшли красиві рухи. Ніхто не думає як рухати язиком чи губами, коли говорить. Значить мова формується теж в підсвідомості, а якщо так, то, щоб говорити потрібно говорити, тобто потрібне мовне середовище, причому рівня відповідного рівню учня. А можуть його створити тільки самі ж учні. Оптимально, їх повинно бути в групі 10-14 чоловік. Чому учні, а не носії мови? Справа в тому, що швидкість сприйняття мови залежить від того, як швидко говорить сам учень. Сприймати мову носія на початковому етапі він не може. Поступово швидкість мовлення зростає і настає момент, коли можна працювати з носіями мови. Для цього в школі є власне кабельне телебачення, де з сателіта ми отримуємо велику кількість англо-, франко- та німецько- мовних програм. Також діють потокові Інтернет радіо та телебачення, де вже підготовлені учні, можуть бачити та слухати програми, дивитися фільми іноземними мовами.

Як я вже говорив вище, при звичайних умовах учні можуть запам'ятати 10-15 нових слів англійської мови. А чому не більше? У деяких школах вивчають дві мови. Учні йдуть на німецьку і знову запам'ятовують 10-15 нових слів. Потім вони йдуть на інші уроки і там теж без напруги запам'ятовують ще багато чого. Значить, проблема не в можливостях пам'яті, а в чомусь іншому? Але чому ж тоді на одному уроці тільки 15 слів? Людина – інформаційна система і її поведінка залежить від її внутрішніх програм поведінки та зовнішнього програмного середовища. Звернемося до комп'ютерної аналогії. Програми написані під «Windows» не працюють в «DOS». Кожен з нас знає і розуміє майже весь словник рідної мови, але назвати всі слова не може. Якщо створити певну ситуацію, ми їх вживаємо. Тому на уроці іноземної мови змінами ситуації ми створюємо умови для запам'ятовування великої кількості слів. І знову теж саме запитання: «А що, створювати різні ситуації, що благотворно діють на розвиток пам'яті це шкідливо?» Так скільки ж слів запам'ятовують у нас за один день (2-3 уроки)? Відповідь шокує: 600-800 лексичних одиниць. Це дозволяє вже через два тижні, а фактично через 10 днів(в суботу та неділю ми не працюємо) більш -менш пристойно володіти іноземною мовою. Це ви можеже почути та побачити на нашому сайті, де працює потокове відео. Адреса: <http://school13.kot.poltava.ua/>.

Чи тільки іноземні мови можна вивчати інтенсивно? Будь-який предмет. За прохання завідуючої кафедри педагогічної майстерності Полтавського національного педагогічного університету доктора педагогічних наук Гриньової М.В. та батьків однієї з учениць увесь курс фізики ми вивчили за 4 дні, при чому, навчилися розв'язувати також задачі. Не віриться? Безумовно, у такі дурниці вірити не треба!

Вважаю Шаталова В.Ф. найкращим педагогом сучасності. Але був час, і мені не соромно зізнатися, коли я був не готовий до його сприйняття. Думаю, що і сугестопедію педагогічна громадскість не готова сприймати зараз. Є страх. Адже педагогічної літератури присвяченої цим питанням дуже мало. І більшість ставить знак тотожності між сугестією та гіпнозом. У нашій практиці ми не користуємось, ні гіпнотичним впливом, ні звуженими станами психіки.